

залучення населення. У цьому контексті просторовий підхід до оцінки ринку боргових зобов'язань є ключовим інструментом аналізу фінансової стійкості країни, оскільки дозволяє врахувати нерівномірність регіонального розвитку та спрямувати фінансові потоки на зменшення локальних ризиків, підвищуючи стійкість національної економіки навіть в умовах кризових і воєнних викликів.

Таким чином, просторові диспропорції у розвитку ринку боргових зобов'язань України є наслідком нерівномірності економічного розвитку, асиметрії доступу до фінансових ресурсів та трансформації інституційної структури ринку під впливом кризових і воєнних факторів. Подолання цих диспропорцій потребує комплексного підходу, спрямованого на диверсифікацію джерел фінансування, розширення інвесторської бази та підвищення ефективності взаємодії між учасниками ринку. У довгостроковій перспективі це створить передумови для зміцнення фінансової стійкості та забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Просторова організація бізнесу в регіонах України: форми та механізми регулювання: монографія у 2-х томах. Т. 1 / НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. М.І. Мельник. Львів, 2019. 377 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190003.pdf>.
2. Статистика Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic>.
3. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКЦПФР. 2016-2026. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#>.

Д-р екон. наук Шевцова О. Й., Савченко К. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКУ

В умовах посилення глобалізаційних процесів і стрімкого розвитку цифрового середовища банківські установи змушені діяти більш гнучко, швидко адаптуючись до змін та формуючи власні конкурентні переваги. Саме такі переваги забезпечують не лише стабільність функціонування, а й створюють передумови для

довгострокового розвитку банку, дозволяючи йому займати чітко визначену позицію на ринку банківських послуг. Конкурентну позицію банку доцільно розглядати як узагальнену характеристику його діяльності, що відображає поточний стан установи та водночас виступає базою для формування подальшої конкурентної стратегії. Оцінка конкурентної позиції дає можливість виявити як внутрішні переваги і недоліки, так і оцінити її для основних конкурентів. При цьому дослідження конкурентної позиції передбачає не лише зіставлення ключових показників діяльності банків, але й визначення ролі конкретної установи на ринку банківських послуг.

Процес оцінювання конкурентної позиції банківської установи орієнтований на комплексне визначення її сильних і слабких сторін, встановлення рівня конкурентоспроможності та виявлення факторів, що можуть впливати на її посилення. Отримані результати слугують інформаційною основою для прийняття стратегічних рішень і дають змогу прогнозувати можливі зміни позицій банку за умови реалізації обраної стратегії [1]. Практична значущість такої оцінки полягає в обґрунтуванні управлінських рішень щодо подальшого розвитку банківських продуктів і послуг, удосконалення тарифної політики, перегляду структури продуктового портфеля, а також визначення доцільності впровадження інноваційних рішень. В умовах активної цифровізації фінансового сектору ці питання особливо актуальні.

Водночас, на сьогодні відсутній універсальний підхід до визначення конкурентної позиції банку. У наукових дослідженнях пропонуються різноманітні методики, які враховують вплив присутності банківської установи на ринку, інтенсивність технологічного розвитку та трансформацію управлінських підходів. Питання конкурентного позиціювання банківських установ висвітлюються у працях В. В. Коваленко, І. Г. Пахомової, С. П. Прасолової [1], О. А. Рудої, Н. О. Сидорчук [2], Ж. І. Торяник, Е. Шіріняна [3], Ф. І. Шпіга та інших дослідників.

Конкурентна позиція банку характеризується сукупністю якісних і кількісних параметрів. До якісних характеристик належать напрями діяльності установи, рівень її ділової активності, сформований імідж і репутація, а також наявний

конкурентний потенціал. Кількісні параметри можуть відображатися через рейтингові оцінки, інтегральні показники або частку ринку за окремими видами банківських послуг. Розвиток цифрових технологій у банківській сфері [4; 5] зумовлює необхідність урахування цифрового чинника при оцінюванні конкурентної позиції. У сучасних дослідженнях існують різні підходи до вирішення цього завдання. Зокрема, запропоновано використання узагальнених індексів цифровізації, які охоплюють такі складові, як цифрові канали обслуговування, електронні платіжні інструменти, онлайн-сервіси та рівень розвитку технологічної інфраструктури [5].

Інший підхід передбачає формування багатовимірної системи показників цифрової трансформації фінансового сектору. У її межах виділяють індикатори, що характеризують цифрові продукти, внутрішні процеси, екосистему банку та рівень взаємодії з клієнтами в цифровому середовищі [6].

Окремим напрямом є використання економетричних методів для оцінювання конкурентної позиції банківських установ. Подальше вдосконалення методичного інструментарію у цій сфері сприятиме більш обґрунтованому формуванню конкурентної стратегії банку та дозволить глибше оцінити його позиції порівняно з іншими учасниками ринку.

Список використаних джерел:

1. Прасолова С. П. Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних та іноземних банків на ринку України: актуальні аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. Вип. 1(102). URL: <https://www.puet.poltava.ua/index.php/economics/article/download/46/40>.
2. Сидорчук Н. О., Шевцова, О. Й. Конкурентна позиція банку на кредитному ринку: методичні особливості оцінки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. Вип. 27. С.89-93. URL: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/issue/view/63>.
3. Шірінян Е. Конкурентна позиція банку на ринку банківських послуг України. *Світ фінансів*. 2023. № 4(77). С. 95-108 URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/download/1653/1663>.
4. Алексеєнко І. І., Геріч Д. В. Вплив цифровізації на управління конкурентоспроможністю банків України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4832>.
5. Khraisha T., Arthur K. Can we have a general theory of financial innovation processes? *A conceptual review*. 2018. Vol. 4 Iss. 1 P. 1-27. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/237120/1/1020144270.pdf>.
6. Gomber P., Koch J. A., Siering M. Digital Finance and FinTech: current research and future research directions. *Journal of Business Economics*. 2017. Т. 87. № 5. С. 537-580. URL: https://ideas.repec.org/a/spr/jbecon/v87y2017i5d10.1007_s11573-017-0852-x.html.